

REDAKCIO:
PRAHA II. DITTRICHOVA UL. 7. BOHEMUJO.
ED. KÜHNL.

7. VII. BOHEMA REVUO ESPERANTISTA. 1913.

Cena: 30 hal.

Nepovažujeme za povinnost odpovídati na dotazy, k nimž nebyla přiložena známka na odpověď.

ČASOPIS ČESKÝCH ESPERANTISTŮ
BOHEMA REVUO ESPERANTISTA

Kun literatura aldono

LEGOLIBRO DE BOHEMAJ ESPERANTISTOJ

Oficiala organo de bohemaj Esperantistoj kaj de CENTRA ASOCIO BOHEMA UNIO ESPERANTISTA (B. U. E.) (OFICEJO: PRAHA II., VODIČKOVA ULICE 38.)

Vychází 10krát ročně (kromě prázdnin).

Redakce vyhražuje si právo upraviti články pro tisk a vrací netištěné rukopisy, byla-li přiložena známka; práce původní mají přednost.

Předplatné v Rakousku 3 K, pro cizinu Fr. 3·75 = 1½ Sm.

Účet pošt. spoř. 93.281.

(Prosíme o adresy přátel Esperanta, kterým bychom mohli zaslati s úspěchem ukázkové číslo.)

Aperas dekfoje en jaro (krom libertempo.)

La redakcio rezervas al si la rajton aranĝi la artikolojn por preso kaj resendas manuskriptojn nepresitajn, se poŝtmarko estis almetita; artikoloj originalaj estas preferataj.

Abono en Aŭstrio 3 K, por la fremdlando Fr. 3·75 = 1½ Sm.

Konto ĉe la Ĉekbanko Esperantista en London. (Filio Dresden-Bankejo Arnhold.)

Učebné pomůcky pro Čechy.

ČLEN ESPERANTSKÉ AKADEMIE (mluvnického odboru) **Antoni Grabowski** píše v „Pola Esperantisto“ 1913. 1.: KÜHNLOVA ÚPLNÁ METHODICKÁ UČEBNICE pro školy a samouky vyšla ve třetím doplněném a rozšířeném vydání. Již vnější stránka Kühnlovy Methody jest tak vábná, tak nádherná (velmi pěkný papír, tisk, sazba), že jest vskutku požitkem vzíti tuto knihu do rukou. Bohatý, výtečně zpracovaný obsah zcela odpovídá zevnějšku. Jsme tedy jisti, že učebnice ta, které, pokud nám známo, bylo používáno ve 150 českých kursech s nejuspokojivějším úspěchem, bude i nadále pomáhati se stejným výsledkem na šíření našeho drahého jazyka v pokročilých Čechách. Autor vždy hledí v první řadě k tomu, aby žáci postupovali od věcí známých k neznámým a vždy se snaží navazovati ve vysvětlivkách novinky na příbuzné body mateřštiny. Protože Kühnlova Methoda obsahuje kromě gramatiky, cvičebnice, rozmluv a slovníčků také dosti obsáhlý výbor esperantských článků o dějinách Esperanta, o jeho literatuře, o našich kongresech, organisacích atd., získá každý, kdo pilně prostuduje toto dílo, již dosti podrobnou znalost a poučení o našem jazyku a o naší věci. (*Cena K 2·40; stran 144.*)

PODROBNÝ SLOVNÍK ČESKO-ESPERANTSKÝ (asi 20 000 hesel) jest v tisku. **Slovník esperantsko-český** jest obsažen v českém vydání „Fundamento de Esperanto“ 1 K 10 hal. vyplaceně.

ANSTATAŬ POLEMIKOJ.

Krom vico da favoraj artikoloj en multaj boh. gazetoj (Nár. Politika, Nár. Listy, České Slovo k. a. pri la IX. kongreso) aperis en kelkaj (ekz. Středa, Obchodnické Listy) ankaŭ informoj pri „reformita“ E. La „informoj“ plejparte skribataj de s-o Chaloupecký, eksred. de „La Kulturo“ celas sendube elvoki polemikojn; sed laŭ nia opinio estas pli bone por movado serioza, kia estas nia afero, ignori la troskribeman aŭtoron kaj **pravi al la redakcioj per aludo je la gravaj sukcesoj de Esperanto**, ke la „pliboniga“ manio de la areto da Idistoj estas kapabla maksimume senkreditigi la helplingvan ideon antaŭ la publiko, se la preso senkritike kaj sole pro avideco je sensaciaĵoj liverus al ili lokon. Ĉiu informu vian redakcion pri la vera stato de la afero, se vi volas, ke nia komuna laboro ne estu ruinigata per ‚propagandistoj‘ suferantaj pro manio pliboniga!

Prof. A. B. Svojsík:

LA BOHEMA SKOLTO.

Skoltado (scouting) estas moderna maniero de edukado, kiu principe estas fondita sur la fundamento de spertoj faritaj de tiuj homoj, kiuj devis vivi en primitivaj cirkonstancoj, en kiujn veni malofte havas okazon la hodiaŭa civilizita homo. La skoltado celas disponigi al la junularo cirkonstancojn similajn al tiuj, en kiuj kreskadis, sin trapuŝadis kaj vivis la unuaj koloniistoj, esploristoj, pioniroj de novaj direktoj kaj ideoj, homoj, kiuj el nenio per sia propra laboro kaj sprito trapenetradis al bonfarto, sukcesoj, digneco kaj al eminentaj pozicioj. La naturo, en kies sorĉan kadron estas la skolta edukado laŭ ebleco metita, estas ĉe tio ne sole grava eduk-ilo, sed pro sia romantikeco potenca logilo de junaj animoj, kiuj ĉiam revas pri io aparta, mistere dolĉa, kaj por kiu la magiaj sekretoj de la naturo ĉiam estas objekto de sopiro kaj miro. En sia principo estas vere la skoltado nenio nova, sed la neordinare feliĉa maniero, kiel ĝi sciis kunigi en harmonio la etikan edukadon kun la korpa, gajnis al ĝi amikojn inter ĉiuj kulturaj nacioj de la tuta mondo kaj ĝi havas jam pli multe ol unu milionon, laŭ iuj alilandaj gazetoj pli multe ol du milionojn da adeptoj.

En la vasta publiko superas ĝis nun ofte la opinio, ke la skoltado limiĝas je loĝado, respektive dormado en la naturo. Por ke oni havu okazon ekkoni la skoltadon en ĝia vera formo, por ke oni ekkonu, ke ĝi efektive estas kvintesenco de la vera „skolo de la vivo", aranĝis antaŭ nelonge la organizintoj de la bohema skoltado publike viziteblan tendaron en Praha. Estis elektita la plej simpla kaj natura formo: en tendaro pli vasta ol ĝi estas kutime, povis la vizitantoj dum unu tago informiĝi pri laboroj, kiujn la tendaranoj faras dum sia restado tagon post tago. Ekzistas tamen ankoraŭ multe da skoltludoj, kiujn oni ne povis eĉ sur tiu ĉi taŭga ekzercejo prezenti: la interesa observado de la naturo, tipaj ludoj kaj savaj laboroj, diversaj esplorekzercoj, unua helpo kaj precipe la vesperaj babiladoj ĉirkaŭ la fajrujo, spirantaj per intima sorĉo kaj poezieco. Sed malgraŭ tio prezentis la tendaro bildon sufiĉe vivan kaj varian kaj ĝi estis kolorabunda kalejdoskopo de laboroj kaj ekzercoj de nia junularo.

Ĉiu vizitinto trovis jam laŭ tio, kion el la multflanka skolta vivo nur parte kaj neplene oni povis elmontri, kiel grandan valoron havas tiu ĉi eduka sistemo laŭ morala flanko kaj kiel belan rezultaton ĝi povas atingi rilate la korpan taŭgecon. Kaj precipe tiun moralan flankon kaj fundamenton de la tuta movado ni retoje kaj denove akcentas. Tiu edukado de energio, memstareco, sinoferemo, modesteco, veramo en penso kaj ago povas enpremi pli ol unu belan trajton en la karakteron de la bohema junularo.

(Baldaŭ komencos en Praha aperadi monata gazeto „Junák“, kiu fariĝos ŝatata organo de ĉiuj bohemaj skoltoj. Ni esperas, ke niaj fremdlandaj samideanoj donos al la bohema junularo okazon konvinkiĝi per korespondado pri valoro de Esperanto por la neeviteblaj rilatoj internaciaj.)

PARIZO

LA URBO DE LA X^a UNIVERSALA KONGRESO DE ESPERANTO (AŬGUSTO 1914).

(*Cl. Colas*: *„Tutmonda Jarlibro Esperantista 1913—1914“*.)

Kiom da bildoj, kiom da memoroj, kiom da mizeroj ŝpruciĝas en nia fantazio la nura elparolo de tiu magia nomo: Parizo!

Parizo! Civito de Lumo, de freneza gajeco, de laboro, de scienco, de eleganteco, de komerco!... Parizo! Civito ankaŭ, ho ve! de doloro kaj de sennombraj mizeroj.... Kiel ĝin priskribi?

La Dramo kaj la Komedio en ĝi vivadas flanko ĉe flanko; la lukso kaj la malriĉeco tie sin renkontadas de mateno ĝis vespero; la plej heroaj virtoj kaj la malvirtoj plej malnoblaj floradas egale sub ĝia suno.

Parizo estas samtempe, el ĉiuj urboj, la plej franca kaj la plej kosmopolita; ĝi portas en si mem kvazaŭ la kvintesencon kaj resumon de la tuta mondo. La historio de la homa civilizacio estas intime ligita kun la historio de Parizo mem. Ĉiuj fluoj de ideoj, — politikaj, filozofiaj, socialaj, literaturaj, — devas, kiel nepra kondiĉo de sukceso en la mondo, ricevi en Parizo kvazaŭ konsekradon kaj baptiĝon....

Se la mondo bezonus ĉefurbon, kiu loko meritus, pli ol Parizo havi tian titolon? Ĉu, cetere, ĝia rolo estus ŝanĝita?...

Se, kiel simpla trapasanto, vi unu tutan tagon promenas en la diversaj partoj de la „Lumurbo“, atente rigardante, kun filozofia subintenco, la milojn da gevivantoj, kiujn vi renkontas sur via vojo, vi havos jam tre interesan ideon pri la elementoj, el kiuj ĝi konsistas, kaj pri la vivado de la Parizanoj.

Ni faru spirite — tre rapide — tiun trairadon....

... Jam sonis la sepa matenhoro. Ĵus pasis en la bulvardoj kaj stratoj de nia ĉefurbo la „aŭtobalailoj“.... Amaso nekalkulebla da homoj trairas la trotuarojn, preskaŭ kurantaj.... Plenaĝaj viroj, junaj virinoj, junuloj, kaj ĉefe junulinoj, — junulinoj simple kaj gracie vestitaj per helaj korsaĵoj, — marŝas rapidege, kvazaŭ puŝataj de iu mistera sento. Ili estas la laboranta klaso de Parizo: gelaboristoj, geoficistoj, kiuj iras al sia ĉiutaga laboro....

Dum parto da ili saltas sur tramveturilon, centoj subite malaperas sub tero: aliaj eliras, kiel talpoj, el subteraj lokoj.... Ne

miru! La „metro“[1] — tiel la Parizanoj nomas la subteran vagonaron, — funkcias, kaj kun elektra rapideco transportas, de unu parto al la alia de la urbo, nekredeblan nombron da vojaĝantoj premataj unuj ĉe la aliaj, en la vagonaroj, kiel sardeloj aŭ haringoj en mallarĝaj skatoletoj.

Ĝis la naŭa horo tiu freneza movado daŭras, daŭradas senĉese. Kaj la vagonaroj, alvenantaj de la ĉirkaŭurboj, vomas seninterrompe milojn da geoficistoj....

Daŭrigu vian promenadon... Parizo nun estas tute vekiĝinta.. Tra la bruo, tra la movo, iru antaŭen.

Sed, atentu! En nenia loko en la mondo kuras tiom da aŭtomobiloj kaj aŭtobusoj.... Tra tia labirinto da veturiloj, en kiu, se vi ne sufiĉe atentus, vi riskus esti mortigata, disŝirata, dispecigata ĉiuminute, imitu simple la knabinojn, kiujn vi renkontas: kun siaj ŝultroj terure ŝarĝitaj de peza paketo, ili tamen scias trankvile kaj senĝene transiri de unu stratflanko al la alia.

Sed.... Vi jam estas laca pro tiel longa marŝado.... Jen *la Seine*, nia kara rivero, la *Sequana* de la Latinoj.

Alproksimiĝu kaj malsupreniru! Sidiĝu sur la ferdeko de la unua vaporboato, kiu tuj trapasos.... Jen ĝi!... Unu minuton da halto, kriosimila fajfado, kaj la boato glitas... dolĉe, senbrue, malpeze, sur la ondoj....

La ĉefaj monumentoj de Parizo trapasas antaŭ viaj okuloj... Ĉu ĝi estas sonĝo, aŭ kinematografa vidaĵo? Ne! Ĝi estas la realo mem!

Kun emocio vi rigardas la ĉefpreĝejon „Notre Dame“, mirindaĵon de arto, kiu staradas majeste, kun siaj du gotikaj turoj kaj sia altega pinto penetranta la ĉielon, kiel preĝo.... De sep jarcentoj ĝi estas tie, netuŝita, respektita de la tempo kaj de la homoj, — silenta, sed tamen elokventa ĉeestinto de ĉiuj okazaĵoj en nia historio, feliĉaj aŭ malfeliĉaj....

Iun tagon, la genia aventuristo nomita Napoleono, atinginte la superan gradon de sia gloro, trapaŝis solene la pordon de tiu preĝejo, meze de popolo lin freneze aklamanta; kaj la papo, speciale venigita el Romo, prezentis al li imperiestran kronon....

... Sed ne estas la horo pripensi tiujn historiajn faktojn aŭ admiri la belegecon de tiuj skulptaĵoj: Vi ĝin vizitos poste....

„Notre Dame“ jam tute malaperis malantaŭ vi, kaj nur profiliĝas super la domoj, kiuj ĝin kaŝas, la malpeza pinto de ĝia alta tureto.

---

[1]) „Metro“ = mallongigo de „metropolitana vagonaro“.

. . . Vi nun ekvidas je via maldekstro kupolon . . . . Ĝi estas la *Institut de France*, — kunvenejo de niaj „akademianoj“, t. e. de la plej famekonataj viroj en la literatura, scienca, arta, beletristika kaj morala kampoj. Salutu, trapasante! ĉar inter ili troviĝas samideanoj, kaj la nomo de Esperanto jam estis simpatie elparolata sub tiu kupolo, de kelkaj el tiuj gravaj kaj solenaj scienculoj. . . .

La ŝipo haltis subite. La boatisto ekkriis nomon, kiu batigis vian koron de artamanto . . . . *Le Louvre!* . . . Kaj vi sentas senpaciencan deziron viziti la internon de tiuj grandaj palacoj, kie vi povus admiri ĉefverkojn de pentrarto, skulptarto, arĥitekturo, kaj aliajn mirindajojn . . . .

(Daŭrigo.)

ORBIS PICTUS — LA MONDO EN BILDOJ.

(J. A. Komenský — Comenius: 1654.).

ÚSTROJÍ ČLOVĚKA. Lebka, porostlá vlasy, drží v sobě mozek. V obličeji vidíme čelo, po jehož stranách jsou spánky, dole oči, nos o dvou chřípích, líce, ústa a bradu. Oko, v němž jest bělmo a zřítelnice, má obočí a kryje se víčkem, na jehož kraji jsou řasy. Ústa zavřena jsou rty a obsahují jazyk s ponebím a dvěma čelistmi, ve kterých sedí třicet dva zuby. Brada mužská bývá porostlá vousy. Po stranách hlavy stojí uši, které mají boltce. Na ruce jest dlaň o pěti prstech, z nichžto tyto mají tři články: ukazováček, prostřední, srdečník a malík, palec však toliko dva. Zavřená ruka zove se pěst, polozavřená hrst. Na noze jest pata, nárt a pět prstů. Každý prst končí nehtem. Uvnitř těla jsou kosti, z nichžto jest nejpřednější páteř a žebra, pak svaly a svazy, dále čivy, jimiž cítíme, srdce, žíly a tepny, jimiž probíhá krev, potom plíce, jimiž dýcháme, a posléze ústrojí zažívací, jako jest žaludek, játra se žlučí, střeva atd.

LA HOMAJ ORGANOJ. Kranio kovrita de haroj entenas cerbon. En vizaĝo ni vidas frunton, je kies flankoj estas tempioj, malsupre okulojn, nazon kun du nazloboj, vangojn, buŝon kaj mentonon. Okulo, en kiu estas sklero kaj pupilo, havas brovojn kaj kovriĝas per palpebro, sur kies rando estas okulharoj. Buŝo estas fermata per lipoj kaj entenas langon kun palato kaj du makzeloj, en kiuj estas tridekdu dentoj. La vira mentono estas iam kovrita de barbo. Je flankoj de la kapo estas oreloj, kiuj havas orelkonkojn (aŭriklojn). Sur la mano estas manplato kun kvin fingroj, el kiuj la jenaj havas tri artikolojn (falangojn): la montra, meza, ringa kaj malgranda fingroj, sed la polekso havas nur du. Fermita mano estas nomata pugno, duonfermita mankavo. Sur la piedo estas kalkano, piedkolo kaj kvin fingroj. Ĉiu fingro finiĝas per ungo. Interne de la korpo estas ostoj, inter kiuj la plej ĉefaj estas spino kaj ripoj, poste muskoloj kaj tendenoj, plue nervoj, per kiuj ni sentas, koro, vejnoj kaj arterioj, tra kiuj fluas sango, poste pulmo, per kiu ni spiras kaj fine la digestaj organoj, kiel ekzemple stomako, hepato kun galo, intestoj k. t. p.

(Daŭrigo.)

IX. KONGRESO DE ESPERANTO.

(BERN 24.—31. de aŭgusto).

La amplekso de nia modesta gazeto nepre ne permesas, ke ni donu per tiu ĉi raporto plenan bildon de ĉio, kio estis dum la kongreso priparolita kaj pri kio oni decidis. Oni certe preferos legi la oficialan raporton de Centra Oficejo aŭ la apartajn eldonojn de kelkaj gazetoj, kiel ekz. de Germana Esperantisto (25 hel.) aŭ de Lingvo Internacia.

Ĉiu nia gazeto raportas pri la kongresa festaro, sed ne ĉiu parolas pri la afero mem: multaj preferas skribi en formo de vojaĝrakonto pri ĉio cetera, nur ne pri la kunsidoj kaj pri la decidoj.

Traleginte multe da tiaspecaj artikoloj, mi perfidas la metodon aŭ sistemon, laŭ kiu tia raporto estas fabrikata. La ĉefa celo preskaŭ ĉiam estas atentigi — ĉu almenaŭ pri la kongresa programo? Ho ne!, vi eraras, pri la aŭtoro, pri tio, kion li vidis kaj aŭdis, precipe kion li travivis ekster la kongresejo; atentu pri tiu ĉi tipa analizo de lia raporto: li decidiĝis veturi al la kongreso: (priskribo de lia urbo, tiea movado esper., akompano al la stacidomo), li sidiĝis en vagonaron (priskribo de kunvojaĝantoj, temo de interparolo — ju pli detale reproduktita, des pli longa kongresraporto), alveno (la unuaj renkontitoj, kies nomoj devas esti enskribitaj, ĉar ili salutis la raportanton kiel malnovaj amikoj — sekve leginda fakto), en la akceptejo (multe da konatoj, bruo, ofte ŝatata vorto „babilado" en diversaj gramatikaj formoj), trovo de loĝejo (adreso, distanco, rimarkoj tute privataj — sed notitaj) — jen duono de la raporto. La „granda semajno" ne kaŭzas plu tiom da laboro: pri la teatraĵo, koncerto, kantoj, k. s. oni parolas — memkompreneble — kiel pri la plej bela okazintaĵo; ŝatataj esprimoj konvenaj por laŭdi estas: bela, tre bela, belega, mirinda, elokventa, rava, entuziasmiga k. t. p. laŭ plaĉo. Tia speco de raportado permesas ĉeesti eĉ du aŭ tri samtempajn kunvenojn kaj krom tio ankoraŭ sidi en kafejo aŭ promeni en parko. Pri la kunvenoj fakaj oni preskaŭ neniam skribas en la raportoj, kvankam ĉi tiuj meritus esti konsiderataj kiel la plej gravaj, sed — kie ne estas akuzanto, tie ne estas juĝisto. Fine proksimiĝas la lasta tago: en la raporto devas esti notite, ke la granda festo havis plenan sukceson (sukceso povas esti ankaŭ granda, grandioza, antaŭvidita aŭ neatendita, bonega, meritita, ĉiuflanka). Poste kelke da frazoj esprimantaj bedaŭron, fine promeso de revido la proksiman jaron, diktipe presita linio: G̑ i s l a r e v i d o e n P a r i z o! (modelo por 1913).

Jen skemo, kiu povas kontentigi ĉiun, kiu bezonos iam verki similan raporton. Kaj la legantoj tiel kutimiĝis je tiu ĉi sistemo,

ke ili eĉ per unu vorto ne elmontras kritikeman animon; ho jes, estas vera ripozĝuo digesti tian raporton.

Post kiam mi elperfidis la sekretojn de raportanto kaj por ke mi sekve ne falu en fosaĵon, kiun mi mem malkovris, mi sentas min devigata serĉi alian vojon, laŭ kiu mi atingus la celon:

Jen mi staras do antaŭ la tasko, kiun tamen mi ne konsideras tro malfacila: mi skribu pri la okazintaĵoj en Bern sen epitetoj, sen superfluaj vortoj. La nodo tuj estos dishakita:

Dum la kongreso aperis 6 n-oj de „Oficiala kongresa gazeto". Kvankam la programo de la kunsidoj estis eldonita en kelke da formoj (sur aparta folio, en broŝuro en la Kongresa libro) tamen la Of. gazeto fidele ĝin kopiadis, parton post parto. Oni scias, ke samtempe kun la IX. Universala Kongreso Tutmonda okazis la IV. Kongreso (t e. ĝenerala kunveno) de U. E. A. Oni sekve ne povas riproĉi la redakcion de la Of. kongresa gazeto, kiu estis aldono al „Esperanto", organo de U. E. A., ke ĝi parolis preskaŭ sole pri kunsidoj de U. E. A. kaj ke ĝi raportis pri la kongreso mem nur plej mallonge — en stilo telegrafa. Ĝi estas sendube atentigilo por la kongresa komitato, ke ĝi zorgu en estonteco mem pri sia gazeto, se ĝi volos doni al s i a j gastoj informojn pri s i a laboro. Tralegante hodiaŭ la raportojn, mi citas el ili:

La festoj okazis plejparte en „Kazino", la kunsidoj de fakaj societoj en ĉambroj de la universitato. La solenan malfermon partoprenis pli multe ol 1100 Esperantistoj, inter kiuj estis ankaŭ multe da gastoj. Prezidanto de la K. K. K. generalo Sebert malfermis la kunsidon, kiu elektis s-on J. Schmidt kiel prezidanton de la kongreso, s-ojn de Saussure kaj Ed. Stettler kiel vicprez., s-on G. Chavet kiel ĝen. sekretarion. Post tralego de la salutoj parolis r. prezentantoj de kelkaj ŝtatoj (Costa-Rica, Hispanujo, Kantono Bern, Massachusetts, Maine, Pensylvania) kaj de internaciaj korporacioj. La germanlingva saluto dirita de honora prezidanto kolonelo E. Frey, eksprezidanto de la Svisa Federacio kaj direktoro de la Internacia Oficejo de Telegrafoj estis tradukita en Esperanton. Tiun ĉi unuan kunsidon fermis salutoj de 24 naciaj delegitoj kaj solena transdono de ora medalo al dr. Zamenhof, kiu ĉeestis la kongreson kun sia familio — sed laŭ sia pasintjara promeso, kiel simpla pioniro de nia afero. Kaj vere, lia modesteco pli mirigas ol la malmodesteco de pli ol unu el tiuj partoprenantoj, kiuj ĉiel serĉas okazon por refoje kaj denove sin vidigi, sin aŭdigi. Dum majesta orgenludo forlasas la anaro la salonon kaj viciĝas en la apuda strato sub naciaj standardoj por ekmarŝi procesie tra la urbo kaj por fine fari ovacion al kreinto de Esperanto. (Refoje ŝtono de falpuŝiĝo: la organizintoj ne havis tempon informiĝi pri la diferenco inter ŝtato kaj nacieco. Jam la unuan tagon ili invitis al kunveno „laŭ nacie-

coj" per afiŝeto „Aŭstrioj". Ĉe la aranĝo de la procesio oni solvis la aferon plej sprite: por ne erari — oni rekomendis sub la verdan, komunan standardon ĉiujn anojn de la negrandaj nacioj, eĉ se estis da ili pli multe ol dek enskribitaj en la Kongresa libro! Da Bohemoj ĉeestis eble dudeko).

Je honoro de la kongresanoj estis vespere elektre lumigita la turo de la katedralo; matene okazis en la katolika, hebrea kaj protestanta preĝejoj diservo kun esperanta prediko. *(Daŭrigo.)*

NEKROLOGIO.

Unu el la ĉefaj pioniroj de nia movado en Francujo — prof. **Carlo Bourlet** — mortis: englutinte fiŝoston, li devis sin submeti al operacio, kiu bedaŭrinde ne sukcesis. En plena forteco, 47-jara, en momento, kiam li ekrikoltis la fruktojn de sia dektrijara propagando poresperanta, kiam li preparis sin por valorigi sian bone konatan energian laboron ĉe organizado de la X. Kongreso — li forlasis niajn vicojn. Ne sole la parizaj Esperantistoj, kies Grupon li sukcesis kiel prezidanto loĝigi, danke sian influon, en Sorbonne, sed la tutmonda esperantistaro admiris lian ĉiuflankan agemon: dekoj da novaj kluboj fondiĝis post liaj paroladoj en Francujo, Belgujo kaj eĉ en Germanujo. Kun helpo de Turing Klubo kaj de f-o Hachette li reorganizis la propagandon en Francujo; kiel vicprezidanto de la K. K. K. li helpis al organizado de la kongresoj kaj valorigis sian talenton de redaktoro fondinte en la jaro 1906 la fame konatan „Revuon", en kies ĉiu numero li konversaciis kun siaj legantoj kiel sprita felietonisto. — Ne sole inter Esperantistoj estis Bourlet konata laboranto, sed ankaŭ la mondo scienca ŝatas liajn servojn. Kiel profesoro de matematiko li verkis multe da libroj uzataj nuntempe en la francaj lernejoj.

Prof. Bourlet mortis la 12. de aŭgusto en Annecy kaj estis enterigita en Parizo. Super lia tombo faris adiaŭan paroladon Dr. L. L. Zamenhof, prof. Bricard kaj G. Chavet, kiuj konigis al centoj da funebraj gastoj la nevelkemajn meritojn de la mortinto.

Al lia nekonsolebla familio kaj al la tuta franca esperantistaro ni esprimas nian korfundan kondolencon.

PAROLADO DE DR. ZAMENHOF SUPER LA TOMBO DE CARLO BOURLET.

„En la germana banloko, kie mi estis, atingis min tute subite la doloriga sciigo pri la morto de tiu, pri kiu ni nun ĉiuj funebras. Ĝi trafis min tute neatendite, kiel frapo de tondro. Mi rapidis veni ĉi tien, por doni al la kara foririnto mian lastan, tre malĝojan saluton. Mi tute ne havis la tempon por min prepari, por ke mi povu prezenti al vi ĝustan bildon pri la tuta historio

de agado kaj pri ĉiuj meritoj de tiu, kiun ni perdis; tial pardonu, ke mi parolos nur mallonge, ke mi ne prezentos al vi historion, sed nur esprimos iom miajn sentojn. La historion sendube skribos pli aŭ malpli frue aliaj personoj kaj ili certe povos rakonti tre multe.

La foririnto estis scienculo, li estis socia aganto kaj tiel plu, sed de ĉi tiuj flankoj mi persone ne konis lin multe, mi konis lin nur kiel Esperantiston; tamen tuj de la unua momento, kiam mi ekkonis lin kiel Esperantiston, li ĉiam staris antaŭ miaj okuloj kiel homo tiel grava kaj tiel meritplena, ke ĉiufoje, kiam mi pensis pri la sorto de Esperanto, pri ĝia progresado, pri ĝia batalado, pri ĝiaj esperoj por la estonteco, ĉiam sur la unua plano staris antaŭ mi la bildo de Bourlet.

"Oni multe laboris por Esperanto antaŭ Bourlet, sed de la momento, kiam li aliĝis al nia anaro, en nian aferon enverŝiĝis ia nova energio. Tuj post sia apero li komencis propagandon viglan, kiu ĝis tiam ne estis multe konata en Esperantujo. Li altiris al nia afero gravan firmon, kiu al la tiam ankoraŭ malforta Esperanto donis potencan apogon kaj fortan puŝon antaŭen. Li komencis seriojn da publikaj paroladoj, sed tiuj paroladoj ne estis sole teoriaj, ĉiu parolado sekvigis fondadon de grupo Esperantista. En Parizo li fondis grupon, kiu per sia bonega organizo kaj vigla laborado baldaŭ fariĝis imitinda modelo por ĉiuj aliaj grupoj esperantistaj en la mondo. Al lia senlaca iniciatado, instigado kaj helpado ni ŝuldas grandan riĉiĝon de nia literaturo kaj aperon de plej gravaj verkoj pri kaj en nia lingvo, al lia iniciato kaj energia laborado ni ŝuldas la fondiĝon de gravaj institucioj, kiel ekzemple la Internacia Scienca Asocio kaj aliaj. Li laboris ne sole en sia lando kaj en sia urbo: por multaj lokoj, kie oni bezonis helpon, aŭ kie aperis ia danĝero por nia afero, Bourlet, la energia helpanto de nia kara Generalo Sebert, ĉiam estis preta kun sia laboro kaj helpo. Sed unu el la plej gravaj roloj de Bourlet estis ĉe niaj Kongresoj. Ĉiuj aranĝintoj de kongresoj de Esperanto scias tre bone, kiom multe Bourlet laboris por ĉiu kongreso, antaŭ ĝi, dum ĝi kaj post ĝi. En la jaro 1914 Bourlet estis aperonta antaŭ ni kiel rekta kaj senpera organizanto de la Kongreso en lia propra urbo, de la Kongreso en Parizo; jam antaŭ pli ol unu jaro li komencis plej energian preparadon de tiu Kongreso, la Kongreso promesis esti grandioza, la tuta mondo Esperantista, konante tre bone la organizajn kapablojn de Bourlet kaj lian eksterordinaran energion, atendis tre multe de tiu Kongreso kaj prepariĝadis veni en tre granda nombro. Sed ho ve, la senkompata morto diris sian kruelan vorton."

Mi ne volas plu paroli. Ne ĉiuj Esperantistoj scias, kiom multe nia afero ŝuldas al nia kara foririnto. Venos la tempo, kiam ĉiuj Esperantistoj ekkomprenos, kiel gravega estis la laborado de Bourlet, kaj tiam, — ho ve, tro malfrue—ili rekompencos al lia ombro tiun sendankecon, kiun li de kelkaj flankoj suferis, dum li vivis.

Al la nekonsolebla edzino kaj al ŝiaj gefiloj mi povas certigi, ke en la mondo de la Esperantistoj la memoro pri la kara foririnto neniam mortos.

Vi, ombro de nia kara amiko kaj kunbatalanto, akceptu mian funebran saluton kaj per mi la saluton de tiu afero, por kiu Vi tiel multe kaj sindone laboris.

JAZYKOVÝ RÁDCE — LINGVA FAKO.

(*Přeložte)*: Znamení úcty. Japonský vyslanec Iwaleura přijel po prvé do Evropy a navštívil Amsterodam; hlouček uličníků, kteří hráli si na nábřeží a kteří asi nikdy do té doby neviděli Japonce dělali za ním dlouhý nos. Vyslanec, neznalý tohoto posuňku, tázal se svého průvodčího ryt. Van Lieboida na vysvětlení; ten váhal říci hned pravdu a pomohl si vytáčkou, že tento pozdrav jest v Nizozemsku znamením nejvyšší úcty k cizinci. Vyslanec byl tudíž nejen spokojen ale i nadšen. Druhého dne súčastnil se slavnostního slyšení u krále Viléma. Jakmile se objevil před panovníkem, jal se zdraviti jej způsobem kterému se byl včera naučil a celá družina jej napodobila. Rytíř Van Liebold věděl, že on jest původcem této nemilé situace a hledal spásnou myšlenku; brzy se vzpamatoval a s tváří vážného dvořenína vysvětloval králi, že tento posuněk jest v Japonsku obvyklým pozdravem státníků a vladařů. Situace byla zachráněna. Panovník jakož i všichni dvořané kloníce se, vítali japonské hosty — rovněž dlouhými nosy. (*Překlad viz v č. 8.)*

(*El Denis)*: Ferdinando, antaŭ ol li subskribis la verdiktojn pri mortigo, konsiliĝis kun siaj kutimaj konsilantoj. La kondamnitoj estis pro sia fervoreco por la kredo, pro siaj servoj kaj sia gloro „floro de nia nacio, kandelo kaj subteno de la patrujo“; estis inter ili eminentaj juristoj, gloraj verkistoj, famaj politikistoj; ilin mortekzekuti, signifis tiom, kiom senigi Bohemojn je la krono, veki neforigeblan malamon, elfosi inter la nacio kaj la dinastio sangan fosajon Sola kortega imperia konsilanto Strahlendorf rekomendis en pli granda mezuro pardoni. Multaj partianoj de Ferdinando avidis heredajon de la kondamnitoj, kardinalo Dittichštajn insiste petis la imperiestron. ke li ne timu la bezonajn mortekzekutojn. Ferdinando post nokto angorplena skribis sian testamenton, kiu superfluis per mistika pieco, poste li subskribis la verdikton de morto super la 27 kondamnitoj. Tiam li ekiris al Maria Zell por oferi al la mirakla Virgulino Mario oran kronon, valorantan 10.000 guldenojn.

Pri *„daŭri“* kaj *„ĉesi“*. — „Daŭri“: esti plue, ne esti finita; „ĉesi“: komenci ne . . . i, aŭ komenci ne esti. El tiu signifo sekvas la reguloj de uzado de tiuj vortoj kaj de iliaj devenajoj „daŭrigi“, „ĉesigi“ k. t. p. Ekzemple: oni povas diri: „la laboro daŭras“ (la laboro estas plue, ne estas finita), sed oni ne povas diri: „mi daŭras labori“ (mi estas plue labori! mi ne estas finita labori!); ankaŭ ne estas bone diri (kiel mi mem bedaŭrinde faris kelkfoje): „mi daŭrigas labori“ (mi igas esti plue labori!); oni devas diri: „mi daŭrigas mi*an* labor*on*“ (mi igas mian laboron esti plue) aŭ „mi laboras plue“. Oni povas diri: „mi ĉesas labori“ (mi komencas ne labori) aŭ „la pluvo ĉesas“ (la pluvo komencas ne esti). sed ne estas bone forlogiĝi per la analogio kun „komenci“ kaj diri: „mi ĉesas mian laboron“ (mi komencas ne . . . i aŭ ne esti mian laboron!); estas preferinde diri: „mi ĉes*ig*as mian laboron“ (mi igas mian laboron komenci ne esti).

POR LA VIVO.

Latinaj dirmanieroj kaj ilia signifo.

A b u r b e c o n d i t a (*De post fondiĝo de la urbo*). La Romanoj kalkulis la jarojn de post la fondiĝo de Romo (u r b i s c o n d i t a e), kiu respondas la j. 753 antaŭ Kristo. Tiuj ĉi vortoj estas ofte skribataj per la komencaj literoj U. C.

A d m a j o r e m D e i g l o r i a m (*Por pli granda gloro de Dio*). Devizo de la jezuita ordeno. Literoj A. M. D. G. estas uzataj kiel signo por la plimulto de libroj eldonitaj de tiu ĉi societo.

A d u s u m D e l p h i n i (*Por uzo de la kronprinco*). Nomo donata al eminentaj eldonoj de latinaj klasikuloj destinitaj por la kronprinco, filo de Ludoviko XIV., el kiuj oni eligis kelkajn iom nedecajn partojn. Ironie oni uzas ĉi tiun frazon pri la publikaĵoj prudigitaj aŭ aranĝitaj por okaza bezono.

A l e a j a c t a e s t (*Ludkubo estas ĵetita* t. e. pri la sorto estas decidite). Famaj vortoj atribuataj al Cezaro transironta Rubikonon. La leĝo ordonis al ĉiu armeestro enironta de la nordo Italujon ĝenerale forpermesi siajn trupojn antaŭ transiro de la rivero. Tiu ĉi sentenco estas uzata, kiam oni volas decidiĝi pri grava afero post longa hezitado.

A m i c u s P l a t o, s e d m a g i s a m i c a v e r i t a s (*Plato mia amiko, sed pli granda amiko la vero*). Proverbo, ofte citata en disputoj, kiu signifas: ne sufiĉas, ke iu opinio aŭ maksimo estu rekomendata de aŭtoritatulo, havanta nomon tiel respektindan, kiel tiu de Plato, sed estas ankaŭ bezone, ke ĝi konformiĝu al la vero.

(*Daŭrigo.*)

Z CELÉHO SVĚTA.

Osmý kongres německých Esperantistů konal se letos ve Stuttgartě za účasti 200 hostí; mezi nimi zastoupeno i 9 cizích národností, neboť mnozí návštěvníci kongresu bernského zavítali cestou do Stuttgartu. V zahajovací schůzi pozdravili účastníky vedle delegátů esper. svazů též zástupci nejvyšších úřadů státních a předních korporací odborných. Z četných došlých pozdravů zvláštní zmínky zasluhuje dopis král. würtenberského ministerstva kultu a vyučování. Hlavním bodem zahajovací schůze byla přednáška dr. Alb. Steche z Lipska, který jako člen saského parlamentu usiluje o schválení zákona o p o v i n n é m vyučování Esperantu na saských obecných školách. Ve třech pracovních schůzích podány zprávy o současném stavu svazu, z nichž vyjímáme: ze 183 sdružených spolků byly na sjezdu zastoupeny 104; celkem čítá G. E. A. přes 4000 členů. V 738 městech vyšlo za posledního půl roku 1817 článků o Esperantu, téměř bez výjimky příznivých. Na prvním místě mezi časopisy s trvalou rubrikou esp. jmenuje se berlínská

„Deutsche Warte“. Nyní přesídlí kancelář G. E. A. do vlastní místnosti v Drážďanech, kde bude se denně úřadovati. Činnost sdružených jednot a spolků jeví se v četných kursech, přednáškách a krajských sjezdech, které byly četně navštěvovány. Vnitřní práce výboru G. E. A. jest rozdělena na 20 sekcí. jejichž funkcionáři přednesli sjezdu výsledky své činnosti; v odboru „propaganda ve školách“ dosaženo zvlášť uspokojivého výsledku v Augsburku, kde prof. dr. Ledermannovi podařilo se zavésti Esperanto do několika vyšších škol jako stálý předmět; v obecných školách vyučuje se mu nepovinně, ale známka zapisuje se na vysvědčení. Téměř všichni profesoři vyšších škol jsou Esperantu velmi nakloněni a sami učí se mu horlivě. Rovněž v Řezně a v Kempten došlo Esperanto podobného přijetí na školách. — S potěšením vyslechl sjezd zprávu pokladníka o daru 5000 M. které věnovala německému svazu anglická přítelkyně mírového hnutí. — Příští sjezd byl pozván klubem Esper. v Hannoveru, městskou radou v Eisenachu a výborem výstavy a městskou radou v Lipsku; velkou většinou přijat návrh pořádati 9. sjezd v Lipsku. — Během kongresu byly konány zkoušky z Esperanta a několik přednášek propagačních i schůzí odborných: Akademia Ligo sděluje, že právě byla vydána německá kniha prof. Göhla z Riesy pod názvem Esperanto a škola. Něm. esp. svaz poštovních úředníků čítá již 350 členů. — Vzorné uspořádání všech příprav ke sjezdu, na němž nescházela ani bohatá výstava, došlo všestranné pochvaly. Kongresní kniha redigovaná prof. Christallerem a vydaná jako III. díl spisu „Esperanto ein Kulturfaktor“ obsahuje mimo jiné též posudky o Esp. vyslovené předními učenci všech zemí. Současně vyšel průvodce po Stuttgartě (cena 40 pf.). — Dlužno konečně podotknouti, že jednacím jazykem sjezdu bylo téměř výhradně Esperanto.

Na výstavě knižního průmyslu v Lipsku 1914 bude zastoupeno Esperanto vlastním pavilonem který zařídí ve hlavní výstavní třídě saský státní ústav esperantský k návrhu ředitele knižního musea dr. Schramma, předního propagatora naší myšlenky v Sasku.

Esperantská kancelář v Drážďanech byla otevřena 1. října t. r. v Pirnaische str. 50. II. Celé poschodí zaujímají místnosti saské ligy a drážďanského spolku esp., v nichž jest vedle knihovny i čítárna, učebna a úřadovna jmenovaných korporací. Všichni Esperantisté, kteří do Drážďan zavítají, naleznou zde vždy přátelského přijetí!

Prof. dr. Föhr, ředitel Bedřichovy **polytechniky v Köthen** (Anhalt) sdělil v pozdravu proneseném VIII. sjezdu něm. Esper., že Esperanto bylo zavedeno jako povinný předmět na tomto ústavu pro odbor obchodních inženýrů, a že dosavadní výsledky jsou velmi uspokojivé. Považuje Esperanto za výtečnou pomůcku k nadšení mládeže a přesvědčil se, že Esper. není přeludem, ale věcí živou, existující, věcí, která nikdy nezanikne, dík svému dobrému základu.

Subvence. Městská rada Hanoverská uděluje každoročně podporu 300 M místnímu spolku esp., ve Vratislavi 200 M; rovněž v Lipsku věnuje starosta značný obnos na kursy esp. spolku městských úředníků, jimž bylo doporučeno učiti se Esperantu.

Esperanto **v Ukrajině** jest známo již přes 10 let, avšak první publikace o něm vyšly teprve r. 1907. Po té založena v Novém Selu esp. informační kancelář, která umožnila seznámení se nových přátel Esperanta na sjezdu ve Lvově (1910) a založení spolku, kursů a konečně časopisu „Ukraina Stelo“. — „Jižní Svaz. Esper.

v Australii," pracuje na propagaci Esperanta společně s „Austr. Natives Ass.", který sdružuje téměř všechny bělochy australské. V Melbournu založil se vedle 60členného spolku propagačního též „Obchodní Klub Esp." s 50 členy. Časopis klubu v Sydneyi „La Informilo" přináší již zprávy o přípravách ke III. Australskému Kongresu esper. Nové středisko esp. bylo právě založeno ve Wellingtonu na N. Zelandě. — **V Americe** získalo opět hnutí esperantské značné posily přednáškovou cestou Edm. Privata, zejména ve mnohých školách bylo E. přijato jako předmět učební a v každém městě řada časopisů věnuje mu pozornost. „Amerika Esperantisto" (nyní ve West Newton, Mass.) referuje v každém čísle o četných kursech a spolkových schůzích ve městech severoamerických. Americký svaz Klubů kosmopolitů (podobný evropskému „Corda Frates") horlivě propaguje mezi členstvem Esperanto. V San Francisku hodlají pořádati kongres esp., poukazujíce na tamnější výstavu a otevření panamského kanálu.

Anglická firma „Premier Oil and Pipe Line Comp." ve Slivki v Haliči, kde provádějí se práce k získání nových těžisk petroleje, nazvala dvě nová pole jmény „Zamenhof" a „Esperanto". — Řadu esperantských přednášek o balkánských zemích a o válce pořádal J. Krestanov (t. č. Dijon, poste rest.) v jihofrancouzských městech: Dijon, Beaune, Dôle, Lyon, Grenoble, Mâcon. — Francouzský časopis „Le Journal des Collèges" (Fontainebleau) uveřejňuje výsledek enkety o platech professorských na středních školách všech zemí. Předseda esperantského klubu, prof. Bord, nám. starosty v Beaune, získal Esperantem velmi cenných informací, kterých použil k redigování návrhu o úpravě platů prof. ve Francii. Jmenovaný časopis otiskuje v č. 67 podrobné zprávy o poměrech v Čechách, které zaslal prof. Bordovi školní rada Dr. Rosický z Prahy.

Výbor kulturně historické a zahradnické **výstavy v Lipsku** 1913 (květen—říjen) dopisuje esperantsky a zasílá informace o výstavě tištěné Esperantem. Adr. Graupenstr. 14. Kunstgewerbemuseum.

Obchodní a průmyslový svaz esper. připravuje **obch.-prům. výstavu esperantskou** v Paříži během X. kongresu. Již nyní jsou sbírky svazu, který pořádá denně bezplatné kursy, přístupny veřejnosti. Dopište si o stanovy tohoto svazu a vyžádejte si podrobnosti o výstavě. Adr.: Paris. 43, rue du Faub. St.-Martin 43.

Kalifornie. Vyžádejte si informace vydané obchodní komorou v Los Angeles. Kniha obsahuje na 64 stranách esperantský popis této země, o níž před dvěma roky přednášel v četných evropských městech D. E. Parrish. Adresa: Komerca Ĉambro, Los Angeles. Kalifornie. (Dosud bylo vyžádáno přes 3000 ex. této knihy ze 46 různých zemí).

Znalost Esperanta mezi **fysiky a chemiky** šíří odbor Vědeckého Svazu Esp., jehož členové organisují služby, vztahující se k jmenovaným vědám. Informace: M. P. Dejean, 18. rue de Lyon, le Creusot. Francujo.

Sbírku 50 různých časopisů esper. lze zakoupiti za cenu K 6·— (130 časopisů K 20·—). Obraťte se na P. Robicska, Budapest I., Györi-út. 18.

• •

Esperanto-lingvo de ŝtatistoj. En multaj gazetoj bohemaj kaj alilingvaj aperis dum la lasta tempo artikolo, lumiganta antaŭ la tuta mondo horizonton de unu el hungarujaj oficistoj: Telegramo

sendita el Szekesfehervary sciigas: „La supera urba policestro Saghy malpermesis kunvenon, en kiu la social-demokratoj volis propagandi Esperanton, dirinte, ke Esperanto estas ŝtelista lingvo, kies ellernadon li ne povas akceli". La Laborista societo esperantista „Frateco" en Wien turniĝas per leteroj al ĉiuj samideanoj kun peto, ke ili adresu al la suprenomita famiĝinta eminentulo leterojn kun subskriboj de Esperantistoj, por ke li konvinkiĝu pri erareco de sia eldiro. Ni opinias, ke U. E. A. povos sendi sian Jarlibron al s-o Saghy kaj klarigi per letero, ke estas rekomendinde paroli sole pri tio, kion oni scias kaj ne opinii, ke „extra Hungariam non est vita". Niaj hungaraj samideanoj certe la unuaj klarigos la aferon al sia samnaciano, kiu tiel naive parolas en la jaro 1913.

ESPERANTA MOVADO INTER BOHEMOJ.

Dum la libertempo amasiĝis en nia redakcio tiom da ĉiuspecaj sendaĵoj, ke ni nepre devis prokrasti la eldonon de tiu ĉi numero. Multe da materialo ne povis esti ankoraŭ prilaborita kaj pri multaj okazintaĵoj ni povos raporti nur en la 8. n-o, kiun ni eldonos laŭ ebleco plej firue. Por kompensi la toleremajn abonantojn ni sciigas, ke aliflanke la superŝarĝo ne influas la ĉiam progresantan presadon de la boh.-esp. vortaro kiu estas jam dutrione nete presita (ĝis la pĝ. 176, litero *S*).

VALNÁ HROMADA

„Ústředního Svazu Bohema Unio Esperantista"

koná se

v neděli dne 2. listopadu 1913 o 10. hod. dopolední

v Praze II. ve Vodičkově ul. 38.

Nesejde-li se v ustanovenou hodinu dostatečný počet členů, koná se druhá schůze o 11. hod.

* *

Na žádost Ústř. Svazu B. U. E. zaslanou **městské radě pražské** byla poskytnuta našemu ústředí **subvence 50 korun** (z usnesení ze dne 9. října 1913). — Na vyzvání Unie zaslala městská rada pražská a Národní rada česká pozdravné dopisy letošnímu kongresu Esp. v Bernu.

Do knihovny Svazu jednotlivců „Ligo" přibyly knihy:

č. 138. Cz. Kozlowski: *Petaloj*; orig. versajoj (28 str.)
č. 139 Antoni Grabowski: *El Parnaso de Popoloj*; poemaro (228 str.).
č. 140. M. Pogačić: *Konfeso*. El la kroata lingvo trad. A. Jozičić (93 str.)
č. 141. H. A. Luyken: *Mirinda amo*. Orig. romano en E. (295 str.).
č. 142. *Kongresa libro. Gvidlibro tra Bern 1913*. (136 str.)
č. 143. M. Wolf: *Patreco*; kvarakta socia dramo (56 str.)
č. 144. *La Revuo* 1913—1914.

Adresa knihovníka: S-ino Eliška Kočvarová en Rokycany 83.

Adresář Českých Esperantistů-korrespondentů bude vydán jakmile sejde se 400 přihlášek (se zápisným 40 hal.). Protože dosud počet přihlášených nedovoluje, aby rukopis byl dán do tisku, upozorňujeme, že reklamace této brožury jsou bezúčelné. K četným dotazům sdělujeme, že adresář obsahuje p o u z e a d r e s y č e s k ý c h dopisovatelů a že bude rozeslán předním spolkům Esp. do ciziny

a každému, kdo zaslal zápisné 40 hal., zdarma. Adresy cizozemských dopisovatele viz na poslední straně obálky Č. Č. E. nebo v příslušné rubrice cizích časopisů. Zápis v Č. Č. E. (pouze pro mimočeské Esperantisty!) zdarma.

* *

Post somero kiel ĉiujare reaperas en la bohemaj kluboj nova forto kaj vivo, ĉar tiu ĉi sezono estas la plej konvena por malfermo de kursoj kaj por paroladoj.

Esp. Klubo en Praha (Vodičkova 38.). La programo de la vendredaj kunvenoj estas nun fiksata por la tuta monato; por oktobro: La kongreso en Bern. Fabeloj. Anekdotoj. Societaj ludoj. Revuo de la esp. gazetoj. La lasta vendredo estas rezervata por konversacio sole en Esperanto; en la ceteraj kunvenoj estas la esp. konversacio deviga sole pri la temo fiksita. Per ĉi tiaj kunvenoj oni volas doni al ĉiuj membroj okazon paroli pri ĉiuspecaj temoj amuzaj por ke ili tiamaniere lernu la lingvon praktike.

En Praha: kursoj en la Esperanto-Oficejo (Vodičkova ul. 38.), en Praha VIII. (s-o Em. Batěk), en Rakovník (s-o H. Černý). — En Georgswalde gvidas kurson por 14 Bohemoj s-o J. Pošepný. — La klubo en Plzeň malfermis kurson la 7. X. kaj eldonis novajn poŝtkartojn kun teksto esperanta. Unu serio enhavas 10 kolorajn kartojn. — En Litovel paroladis pri Esperanto la 8. IX. s-o K. Žídek el Stirio. La paroladon aranĝis la libertempa klubo de altlernejaj studentoj. — En Unhošť malfermas kurson nia malnova samideano s-o St. Balík. La urbestraro disponigis por ĝi la urban legejon. — En Nová Paka gvidas kurson s-o J. Plánský, nia fervova amiko el Č. Budějovice. La unuan kunvenon, kiun oni anoncis per afiŝoj, volis malhelpi du adeptoj de reformemaj ideoj, sed ambaŭ vidinte vanecon de sia subfosado, foriris sen sukceso. Nia afero trovis tie fortan defendanton en s-o Plánský. — En Ketten fondis s-o J. Hylák laboristan grupon (15 membroj) kaj aranĝis esp. ekspozicion. — En Kladno vizitis la ekspozicion esperantan en la knaba lernejo 2000 gastoj (15.—25. IX.). — Bonan sukceson havis ankaŭ ekspozicio aranĝita dum libertempo de la Laborista Asocio Esp. en Praha (Hybernská ul.) — Estas projektata ekspozicio en Rakovník. — En Ill. Kurýr aperis bildo el ekspozicio en Kněževes, pri kiu ni lastfoje parolis. — En Wien okazis la 3 X. ekspozicio kun parolado de s-o J. A. Klimeš pri la signifo de Esp. Pli multe ol 100 esp. gazetoj, kiujn plejparte kolektis — interŝanĝe por Č. Č. E. — la neforesebla prezidanto de la klubo, kaj 160 plej rimarkindaj libroj reprezentis nian literaturon. La oratoro s-o Klimeš rakontis en sia parolado ankaŭ pri la utilaj servoj, kiujn faris Esp. al li dum lia nunjara vojaĝo tra Italujo, Francujo, kaj la norda Afriko. Kursoj elementa kaj supera komenciĝis. Membroj de la Bohema Esp. Klubo vizitis la 5. X. tombon de sia prezidanto s-o K. Macháček, kies foriron ĉiam bedaŭros ankaŭ la tuta esperantistaro bohema. — En Smíchov (antaŭurbo de Praha) diskoniĝos la nomo de Esperanto en tre mallonga tempo: Posedanto de granda drogejo s-o J. Podlipský nomis sian magazenon „Esperanto-drogerie“ kaj ornamis sian domon per esperanta surskribo kaj per kelke da steloj. Ni raportis jam pri la esp. poemoj kaj proverboj, per kiuj estas kovritaj la muroj de la koridoroj kaj ŝtuparejo en tiu ĉi domo. (Smíchov, Plzeňská tř. 871.)

La Rondeto Esperantista en Přelouč faris la 5. X. ekskurson kaj vespere kunvenon, kiun partoprenis samideanoj el Bohdaneč kaj el Pardubice. Pri la Bern'a kongreso parolis s-o dr. St. Schulhof. La movado en Přelouč kontentige progresas malgraŭ la sociaj diferencoj. En Východočeský Obzor (s-o J. J. Pour) aperas de tempo al tempo favoraj artikoloj pri nia afero.

Novaj gvidfolioj aperis en: Jindřichův Hradec (2 pĝ.; ĉe delegito s-o Fr. Kolman, bindisto, Palackého ul. 111.) kaj en Kladno (4 pĝ. 5 hel. ĉe: I. Esp. Klubo „Dr. Zamenhof" Tyršova ul. 983.). Ĝis nun eldonis siajn gvidfoliojn: Praha (II. eld.), Č. Budějovice, Prostějov, Rožnov p. R., Olomouc (poŝtkarto kaj 18-paĝa ilustr. broŝureto 40 hel.).

Ĉiutaga bohema ĵurnalo „České Slovo" malfermas **regulan ĵaŭdan rubrikon** por Esperanto, kiun redaktos prof. A. Pitlík. — „Vídeňský Denník" en Wien alportas ĉiusemajne bonajn artikolojn pri nia movado, verkatajn de R. Dostál. Ankaŭ: „Národní Obzor" (vendredo; Ed. Kühnl), „Svět" Praha kaj „Rakovnické Listy" (F. X. Kučera), „Osvěta Lidu" (sabato; dr. S. Schulhof), „Proudy" el Olomouc (prof. R. Fridrich). — „Kulturní zpravodaj", kvaronjara revuo aperanta en **Plzeň**, enhavas esperantan rubrikon redaktatan de J. Tittl.

En la kalendaro (1914) de bohemaj instruistinoj aperis favora artikolo de f-ino J. Šupichová „Lingvo Internacia". — Simila kalendaro de boh. instruistoj presigis gramatikon de — reformita (! ?) Esperanto. Niaj fakaj samideanoj uzos certe tiun ĉi okazon por informi la redaktoron de la kalendaro pri la situacio de nia afero.

Esperanto en komerco: F-o K. Macoun, fabriko de perlamotaĵoj en Hradec Král., uzas sur la kartonoj por la butonoj esper. surskribojn. — F-o Pour en Přelouč fabrikas senalkoholajn frukto-sukojn; la vinjetoj sur la boteloj kun suko „Polabína" estas esperantaj.

* *

Iom el la statistiko de „Esperantista klubo en České Budějovice". La plej instruan bildon pri evolucio de landoj, komunumoj, asocioj kaj diversaj entreprenoj donas ilia statistiko t. e. la komparado de numeraj cirkonstancoj de nuneco al la cirkonstancoj estintaj. Ĝi estas la plej bona rimedo por taksi iliajn viveblecon kaj progresadon. Ciferoj, tabeloj kaj diagramoj estas jam por si mem tre elokventaj atestantoj pri agado de societoj kaj pri ĝia rezultato. Tial ni ekintencis montri iujn statistikajn datojn el la kroniko de la Esperantista Klubo en České Budějovice, por publike dokumenti ĝian bontrovindan laboron sur la kampo de Esperanto.

Pri la fondo de la klubo — la 9. de aprilo 1906 — havas ĉefan meriton ĝia longjara prezidanto kaj honora membro s-o faka instruisto František K. Svačina. Kiel Esperanto mem, ankaŭ nia komence tre malforta klubo — ĉe la fondiĝo estis 12 anoj — devis

travivi epokon malfacilan kaj ankoraŭ nun ĝi devas forte bataladi kontraŭ granda skeptikemo de nia samurbanaro. Tamen la nombro de la membraro kreskas ĉiujare, kiel vidigas la sekvanta tabelo:

		1906		1907		1908		1909		1910		1911		1912		1913
Semestro		1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1
Membroj	honoraj . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
Membroj ak-tivaj	viroj . . .	12	15	19	23	29	17	21	18	25	16	25	24	36	35	36
Membroj ak-tivaj	virinoj . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	12	12	13
Membroj	subtenantaj . . .	—	—	—	—	1	1	1	1	3	3	3	3	2	2	2
Sume		12	15	19	23	30	18	22	19	30	21	30	29	52	51	53
Eksmembroj		—	—	—	—	—	14	14	17	20	30	31	32	33	38	41

Rimarkinda sed komprenebla estas la ĉiam pli malgranda nombro de membroj en postsomera semestro. En la jaro 1908 la unuan fojon oni devis eksigi kelkajn membrojn ne plenumintajn la kondiĉojn de la regularo.

Honoraj membroj de la klubo estas s-oj: ŕaka instruisto F. K. Svačina el Č. Budějovice 24./I. 1912 kaj redaktoro Ed. Kühnl el Praha 11./V. 1912, kiuj ambaŭ ricevis artistajn diplomojn, desegnitajn de akad. pentristo F. Havelka. (*Daŭrigota.*)

• •

Velmi vkusný umělecký plakát vydal odbor klubu českých turistů **v Klatovech**. Mistrovsky provedené Engelmüllerovy pohledy na město a z okolí jsou doprovázeny vysvětlivkami českými, něm., franc., angl., ruskými a v Esperantu. Doufáme, že tento zajímavý doklad snah zavésti Esp. i do reklamy turistické a cizinecké bude v kruzích cizích Esperantistů hojně vyhledáván a že dojde zasloužené pozornosti i za hranicemi. Vynasnažíme se upozorniti naň esperantskou veřejnost! — Rovněž cizinecká kancelář městské rady **v Plzni** upozorňuje na své služby směřující k povznesení turistického ruchu návěštími redigovanými česky, německy, francouzsky, anglicky a esperantsky.

„Národní Listy“ přinesly tuto zprávu, která jest doslovem k dr. Bauseweinově protičeské brožuře „Was geht den Deutschen das Esperanto an?“: „Malichernosti německého „Volksratu“. Dle zpráv německých listů usnesl se „Volksrat“ dne 11. t. m. zaujati stanovisko proti šíření se řeči Esperanto; „Volksrat“ považuje učení se Esperantu nejen za zbytečné, nýbrž dokonce i za škodlivé německé věci v Čechách. „Teplitz Schönauer Anzeiger“ kroutí nad touto šalamounštinou „Volksratu“ hlavou; prý toto jeho stanovisko vyvolá v četných kruzích zlou vůli, zejména protože „Volksrat“ vřele doporučuje Němcům učení se jazyku českému. List sděluje, že z německých jedině Schönereriáni se vyslovili proti Esperantu. Patrně Schönereriáni ve „Volksratu“ rozhodují. Činnost „Volksratu“ i v jiných oborech přece to dokazuje.“

Pri la signoj esperantistaj de B. U. E. skribas la redakcio de „Pola Esperantisto“ en Warszawa: „Ni uzos nur viajn steletojn“.

„VIAJ STELETOJ ESTAS LA PLEJ BELAJ EN LA MONDO!“

Ĝis nun estis venditaj **5000 signoj** de tiu ĉi speco; prezo (de pli granda) 70 hel., (de malgranda) 50 hel. afrankite. (10 pecoj K 4·45 afr.). Esperanto-Oficejo de B. U. E. Praha II. Vodičkova ul. 38.

KORESPONDANTOJ: *103. S-o. A. Norkin, *Sluck*. Rusujo. Minsk. gub. (kor. pri studenta vivo; il. k.). — *104. S-o R. Bautelou, *Angers*, 45. r. Parcheminerie. Francujo. M. & L. (il. k. ĉiam resp.) — *105. S-o Raymundo Sbert, vicprez. de „Verda Stelo“. [*Slubi*. Balearaj insuloj. Hisp. (kor. per il. k. kun Boheminoj). — *106. S-o Edv. Wiesenfeld nun: *Warszawa*, str. Pawia 3. — *107. S-o M. Perich, prezid. de „Libera Stelo“. *Barcelona Clot*, Meridiana 115, 2-o. Hispanujo. (il. k., ĉiam resp.) — *108. S-o Alex. Milanović, ing. st. *Bača-Krag*. Serbujo. (resp. kaj informas ĉiun pri la serba nacia kaj socia vivo kaj pri la muziko). — *109. S-o N. Moldanev, *Jaslo*. Galicio (il. k.) — *110. S-o Vl. Selivanov, *Voronež*, Pokrovskaja 11. Ruslando. (kontraŭ kolor. poŝtk. sciigas adresojn de kor. k. serĉas seriozajn kor.). — *111. S-o J. Goldberg, *Lodz*, 42. Panska str. Rus. Polujo. — *112. S-o P. Kiselev, 22jara laboristo, *Kinešma*, Fabriko de Ivan Konovalov, Ruslando (dez. kor. kun Slavoj: il. k., let.). — *113. S-o Arthur Campbell, *Invercargill*, Daleymple Road. **New Zealand** (dez. interŝanĝi fotografaĵojn kun profesiuloj aŭ amatoroj. Li atendas la unuan sendaĵon kaj ĉiam fidele respondas). — *114. S-o Fritz Günther, *Braunschweig*, Madamenweg 142 Germanujo. — *115. S-o Gregorio Bley, *Sabadell-Barcelona*, 7 str. Centene. Hispanujo (il. k.). — *116. S-o Ilio Holis, gimnaziano, *Kisvárda*, Vörösmarty 44 sz. Hungarujo. Szabolcs m. (tuj ĉiam resp.) — *117. S-o Erhard Urban, *London*, Honor Oak S. E. Friern Manol College. 7. Colyton Rd. (il. k.; ĉiam resp.). — *118. S-o A. Marich, jurnalisto, *Budapest IX*. Üllői út. 59. IV. 8. (Verkante detalan historion de la mondlingvo petas la samideanojn pri donaco de verkoj, informoj, korespondaĵoj, dokumentoj, revuoj, artikoloj, presaĵoj, kiuj propagandas, polemikas, pritraktas (krom Esp.) la mondlingvan demandon ĝenerale aŭ iun specialan sistemon (Volapük, aliajn sistemojn, pazigrafion ktp.).

Eldonanto: **Ed. Kühnl.**
Presejo de Národní tiskárna a nakladatelství spol. s r. o. v Praze